

© James Arthur

Syndicaal aan de slag rond milieu

Met heel wat tips en sprekende getuigenissen geven we in dit dossiertje aan hoe je in je onderneming of instelling syndicaal aan de slag kan rond milieu.

© Rob Stevens

Syndicaal aan de slag rond milieu

Het thema milieu lijkt soms een ver-van-mijn-bed-show. We lezen over milieuvervuiling in de krant en kijken natuurdocumentaires op een scherm. De link met onze eigen leefwereld lijkt daardoor soms veraf. Maar vergis je niet: milieu is zeer breed thema en is erg sterk aanwezig in ieder van onze leefwereld.

Denk maar aan zaken als water, luchtkwaliteit, mobiliteit,... Zaken die overigens allemaal een aanzienlijk effect hebben op onze levenskwaliteit. Het is dan ook belangrijk om stil te staan bij het belang van dit onderwerp en al zijn deeldomeinen. En bijgevolg: ook stil te staan bij wat een (nalatig) milieubeleid in een onderneming betekent voor werknemers, buurtbewoners en de ruimere omgeving. Als een bedrijf bijvoorbeeld maandelijks duizenden liters grondwater oppompt, zal dit ook gevolgen hebben voor de omwonenden die datzelfde grondwater nodig hebben om hun wasmachine te doen draaien. Of ander voorbeeld: luchtvervuiling. Een te hoge uitstoot van gevaarlijke stoffen kan leiden tot gezondheidsproblemen voor werknemers en omwonenden.

Ondernemingen verbruiken vaak enorme hoeveelheden grondstoffen, brandstoffen en energie. Werken aan milieu is dus ook vanuit economisch oogpunt een goed idee. Een goed milieubeleid bespaart op grondstoffen en energie, geeft een boost aan innovatie en zorgt voor een duurzame toekomst van de tewerkstelling. Als werknemer weet je beter dan een buitenstaander wat er verbeterd kan worden om de milieu-impact van je onderneming te verkleinen. Je kent je werkplek immers door en door. Milieubeleid kan klein beginnen. Afval sorteren, de fietsparking uitbreiden of veggie-donderdagdagen invoeren in het bedrijfsrestaurant: het zijn stuk voor stuk manieren om milieu op de

syndicale agenda te plaatsen. Maar je kan ook verder gaan en meedenken over het energie- en waterverbruik, het hergebruik van materialen, de vermindering van de gebruikte gevaarlijke stoffen, de invoering van een mobiliteitsplan,...

Verzamel informatie

Als je denkt aan milieu in de overlegorganen, dan heb je waarschijnlijk de rol en de bevoegdheden van het Comité voor Preventie en Bescherming op het werk (Comité PB) voor ogen. Niet zonder reden: leden van het Comité PB hebben volledige informatie- en adviesrechten over milieu. Zo moeten ze allerhande informatie ontvangen om met de nodige kennis van zaken adviezen te kunnen uitbrengen. Dit gaat over alle door de milieureglementering opgelegde inlichtingen, verslagen, adviezen en documenten die verband houden met het intern en extern milieu (bv. vergunningen). Het Comité PB moet ook informatie krijgen over wijzigingen aan de fabri-

cageprocédés, de werkmethodes of de installaties en de effecten hiervan op het intern en extern milieu. In Vlaanderen werden deze rechten nog meer in detail beschreven en via concrete instrumenten uitgewerkt, zoals het jaarverslag van de milieucoördinator en het integraal milieujaarverslag. Het belang hiervan mag niet worden onderschat. Het zijn belangrijke tools waarmee je als werknemersafgevaardigde aan de slag kan als je het milieubeleid van je onderneming wil evalueren en verbeteren. Wanneer er geen Comité PB is in je onderneming, neemt de Vakbondsafvaardiging alle informatie- en adviesrechten van het Comité PB over.

Ook in de Ondernemingsraad (OR) kan je je laten gelden als het over milieu gaat. Als lid van de Ondernemingsraad moet je economische en financiële informatie (EFI) krijgen van je directie. Zo krijg je een beter zicht op bedrijfsinvesteringen en dus ook op investeringen omtrent milieu. Via de OR hebben werknemers(afgevaardigden) dus ook een platform om vragen te stellen en suggesties te doen over milieu(-investeringen). Ook zaken als mobiliteit en

Vier redenen om syndicaal rond milieu te werken

- Als werknemer ken je het best je eigen werkplek. Je weet als geen ander hoe de milieu-impact van je bedrijf te verkleinen.
- Milieubescherming garandeert op lange termijn werkzekerheid. Als je bedrijf vandaag investeert in milieuvriendelijke technologie, is de kans groter dat het opgewassen is tegen de uitdagingen van morgen. Denk maar hoe milieu-investeringen de energiefactuur laten dalen.
- Als vakbondsmilitant ijver je voor het recht op een gezond en duurzaam leefmilieu voor de werknemers in je onderneming en de omwonenden.
- Waardig werken in een leefbare wereld betekent ook jobs en een gezonde leefomgeving verzekeren voor de toekomstige generaties.

bedrijfsvervoerplannen vallen onder de bevoegdheid van de OR.

Voor meer uitgebreide info over de (milieu)bevoegdheden van werknemers- en vakbondsafgevaardigden, verwijzen we naar de ACV-militantensite (www.acv-militanten.be). Surf bij 'ACV Nationaal' naar de syndicale thema's, en klik door op milieu. Je vindt er onder andere een zeer gebruiksvriendelijke fiche met de milieubevoegdheden van het Comité PB en de OR.

Werken aan milieu is niet altijd eenvoudig. De wetgeving is vaak complex en dus ook de informatie die je ontvangt. Gelukkig sta je er niet alleen voor. Er zijn milieudeskundigen in je onderneming en bij de overheid, en ook het ACV heeft milieudeskundigen waar je een beroep op kan doen. Snor in het lijstje hiernaast op bij wie je terecht kan.

Samen in actie

Informatie verzamelen via de overlegorganen is slechts een eerste stap. De bedoeling is om op basis van deze info doelstellingen te bepalen om met je militantenkern naartoe te werken. Meer info over het opstellen van een actieplan rond milieu vind je op www.acv-militanten.be: surf bij 'ACV Nationaal' naar de syndicale thema's, en klik door op milieu.

Actievoeren doe je overigens niet alleen. Werk samen over de verschillende overlegorganen heen. Meer zelfs, het beste resultaat behaal je wanneer alles gebeurt in samenwerking en goed overleg met je werkgever, de andere vakbonden en de milieudeskundigen (milieucoördinator, ...). Vergeet ook niet om alle werknemers erbij te betrekken: zij moeten de gekozen maatregelen immers in de praktijk brengen. Vaak is het ook zinvol om de omwonenden te beluisteren of zelfs om hen actief te betrekken.

© James Arthur

“Een goed milieubeleid bespaart op grondstoffen en energie, geeft een boost aan innovatie en zorgt voor een duurzame toekomst van de tewerkstelling.”

Fien Vandamme

WIE IS WIE-lijstje milieudeskundigen in het ACV

Centrale/verbond	Contactpersoon*
• ACV Openbare Diensten	Ansel Swinnen
• ACV Puls	Ben Catteau
• ACV Voeding en Diensten	Ben Debognies
• ACV Bouw-Industrie & Energie	Elizabet Petrovic
• COC	Jos Wouters
• COV	Ann Huybrechts
• ACV-CSC METEA	Kathleen Van Walle
• ACV-Transcom	Luc Verhaeven
• ACV Provincie Antwerpen	Simon Peeters
• ACV Limburg	Stijn Corthals
• ACV Oost-Vlaanderen	Tanja Durinck

* Als je één van deze ACV-deskundigen per e-mail wil bereiken, kan je dat als volgt: voornaam.naam@acv-csc.be, dus bijvoorbeeld ansel.swinnen@acv-csc.be

Met specifieke vragen rond milieu, mobiliteit, energie, water... kan je ook altijd terecht bij de ACV-coördinator van het Intersyndicaal Milieu-initiatief, Fien Vandamme, via Milieu.Helpdesk@acv-csc.be

| Fien Vandamme |

Piet Dossche en Tony De Buck: "Vanuit iedere dienst kunnen milieubezorgdheden worden aangebracht."

Piet Dossche en Tony De Buck, Eastman

“Via de overlegorganen drukken we onze stempel op het milieubeleid”

Voor Tony De Buck en Piet Dossche, twee doorwinterde ACV-militanten, is syndicaal werken rond milieu een vanzelfsprekendheid geworden. Beiden werken al vele jaren voor Eastman, een chemiebedrijf in de Gentse kanaalzone. Piet werkt als laborant, Tony in de milieudienst van de onderneming. Dat ‘samen’ hét kernwoord bij uitstek is voor syndicale milieuwerving is iets waar zij van kunnen getuigen. “Ik wil binnen mijn vakbondswerk niet a priori tegen het management zijn. Ik wil net samen met onze leidinggevenden meewerken aan een groenere werking van het bedrijf. Dat is wat we beetje bij beetje proberen te doen, onder andere via het sociaal overleg.”

Hoe zijn jullie rond milieu beginnen werken?

Tony: “Voor mij begon dat toen er binnen het bedrijf een nieuwe waterzuiveringsinstallatie kwam. Aangezien milieu me altijd al interesseerde, zette ik me mee in voor een pilootproject om dit soort innovaties binnen de productie te stimuleren. Van daaruit ben ik doorgestroomd naar de milieudienst. Vroeger lag in de milieudienst de focus op afvalwaterzuivering, ondertussen doen we ook aan emissiecontroles, klachten-

behandeling, enz.”

Piet: “We namen beiden halverwege de jaren '90 voor het eerst deel aan de sociale verkiezingen. Eens we zetelden in de verschillende overlegorganen, vonden we het belangrijk om ons goed voor te bereiden op onze nieuwe (milieu)taken. Gelukkig konden we op verschillende mensen en diensten rekenen om ons hierin bij te staan. Zo leerden we niet alleen wat ‘syndicaal werken rond milieu’ precies inhoudt, maar

namen we ook de specifieke terminologie onder de loep en bekeken we hoe je bepaalde data en tendensen moet interpreteren. Dat vinden we nog steeds erg belangrijk: met die kennis en cijfers kan je pas echt aan de slag. In discussies sta je zo een pak sterker in je schoenen.”

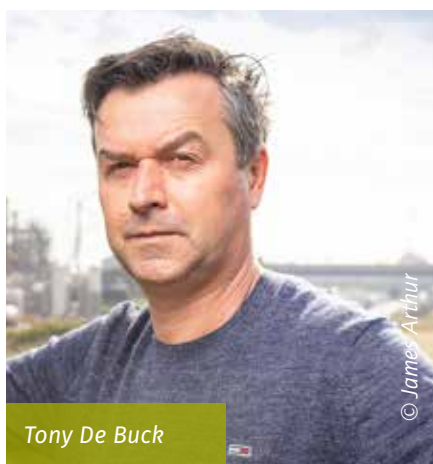
Hoe worden jullie op de hoogte gebracht van de milieu-informatie van het bedrijf?

Tony: “Door mijn werk op de milieudienst, bevind ik me aan de bron van alle lopende milieuzaken in het bedrijf. Zo kom ik ook in contact met de buurtbewoners. Ons bedrijf ligt nabij de Gentse bebouwde kom. We hebben een heel goede verstandhouding met onze bureaus. Dat is een oprechte bekommernis binnen het beleid. Klachten omtrent geur en dergelijke komen bij mijn afdeling terecht en worden goed opgevolgd.”

Als je in de overlegorganen zetelt heb je informatierechten. Ook wat betreft milieu-informatie worden wij enorm goed op de hoogte gehouden. Milieu nemen ze in onze onderneming heel ernstig. Maandelijks wordt 'milieu-info' geagendeerd in het Comité PB. Daarnaast zijn er ook andere milieudocumenten en -aangelegenheden die bijzonder boeiend kunnen zijn. Zo is de jaarlijkse bespreking van het integraal milieujaarverslag (IMJV) telkens een belangrijk agendapunt en bij investeringsplannen worden de milieuaspecten steeds uitvoerig besproken."

Hebben jullie al specifieke projecten op poten gezet?

Piet: "Een moeilijke vraag, onze syndicale werking staat immers niet lijnrecht tegenover de werking van het bedrijf en uit zich dus niet per se in bepaalde projecten of stappenplannen die we wars van de directie willen doorzetten. Onze syndicale milieuwerking sluit aan op het dagdagelijkse beleid van de onderneming. Via de overlegorganen kunnen we daar mee onze stempel op drukken. Als er zich bijvoorbeeld een milieugerelateerd incident voordoet, dan werken we daarrond in het Comité PB. We werkten mee aan de realisatie van heel wat zaken. Zo brachten we het thema 'klimaat' binnen in de Ondernemingsraad en zijn er klimaat-

Tony De Buck

"Het is cruciaal om je management duidelijk te maken dat milieu/klimaat één van de belangrijkste facetten van de bedrijfswerking is."

Tony De Buck

werkgroepen opgestart die we als werknemersafgevaardigden mee opvolgen. Toch gebiedt de eerlijkheid me te zeggen dat ik liever niet deelneem aan de energiewerkgroep, want die materie is me iets te moeilijk (lacht). Gelukkig zijn er binnen onze site heel wat deskundige ingenieurs die deze werkgroep kunnen bemannen. De rode draad doorheen al die werkgroepen, plannen en innovaties is een continu streven om binnen afzienbare tijd klimaatneutraal te kunnen produceren. Dat is zowel voor de directie, voor ons als werknemers als voor onze leefomgeving erg belangrijk."

Vertaalden de ambities rond milieu en klimaat zich al in concrete resultaten?

Tony: "Er zijn aanzienlijke investeringen gedaan in milieuvriendelijke technologieën. Zo wordt er in het productieproces bijvoorbeeld minder afval geproduceerd of worden er minder grondstoffen verbruikt. Tegelijkertijd zit de milieuwerking ook in de details van ieders dagelijkse bedrijfsactiviteiten. Afvalverzameling is daarbij een goed voorbeeld. Op onze site proberen we sorteren zoveel mogelijk te bevorderen. Zo worden kartonnen koffiebekers apart ingezameld, want die krijgen nog een tweede leven als toiletpapier. Daarnaast komt er binnenkort een e-learning-module omtrent milieu binnen onze site, want ook sensibiliseren is een belangrijk onderdeel van (syndicale) milieu-werking."

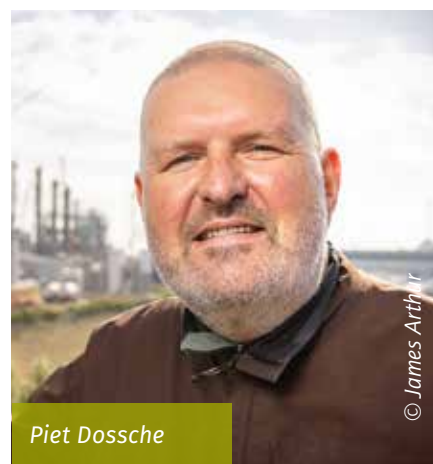
Hebben jullie goede tips voor andere militanten?

Tony: "We hebben het geluk dat onze directie beseft dat milieu geen bijzaak is. In andere bedrijven is het misschien

moeilijker om milieu syndicaal op de agenda te krijgen. Het is cruciaal om je management duidelijk te maken dat milieu/klimaat één van de belangrijkste facetten van de bedrijfswerking is. Een raad die ik daarbij kan geven vanuit onze werking is daarom: steek voldoende tijd en energie in het vinden en opleiden van nieuwe militanten. Zorg ervoor dat de kandidaten zich niet allemaal op dezelfde dienst bevinden. Vanuit iedere dienst kunnen immers milieubezorgdheden worden aangebracht (van in het magazijn tot in de bureaus) en zo heb je voelsprietten over de hele site."

Piet: "Milieu-informatie en -organen zijn niet altijd simpel. Als je zaken niet begrijpt, aarzel dan zeker niet om een hulplijn in te schakelen. Zo kunnen wij bijvoorbeeld altijd terecht bij onze secretaris en hebben we ook al de Milieu-Helpdesk ingeschakeld toen we rond klimaat wilden werken. Heb geen schroom om anderen 'lastig te vallen'. Ze zijn er immers om je te helpen."

| Fien Vandamme |

Piet Dossche

Liesbet Serneels, vzw Ave Regina

“Ik geloof heel erg in de impact die kleine aanpassingen kunnen hebben”

© Rob Stevens

Liesbet Serneels: "Een proefproject rond bedrijfsfietsen heeft heel wat collega's ertoe aangezet om zich nadien blijvend met de fiets naar het werk te verplaatsen."

Liesbet Serneels werkt al 24 jaar als begeleidster voor Ave Regina vzw, een voorziening voor mensen met een mentale beperking en/of gedrags- en emotionele stoornissen. Aanvankelijk begeleidde ze jongeren, nu volwassenen. Dat sociaal overleg omtrent milieu niet enkel weggelegd is voor militantenkernen in grote industriële bedrijven werd doorheen ons gesprek duidelijk. “(Syndicaal) werken rond milieu is een lange traditie in onze voorziening. Het is een principe dat sterk ingebakken zit in onze missie. Respect tonen voor het leven en voor de natuur is natuurlijk iets wat we ook in ons dagelijks werk als begeleidster willen meegeven aan onze bewoners.”

Hoe lang ben je reeds syndicaal actief binnen Ave Regina?

Liesbet: “Ik zetel al 16 jaar in zowel het Comité PB als de Ondernemingsraad. Van beide overlegorganen gaat mijn voorkeur uit naar het Comité PB. Je kan daar immers erg praktisch aan de slag gaan met de vragen van collega's op de werkvloer. Ook voor milieu kan je hier best veel voorstellen doen of net bepaalde zaken aanklagen. Dat is wat het zo boeiend maakt.”

Waar halen jullie de inspiratie vandaan voor milieu-actiepunten?

Liesbet: In de zorgsector betekent een ‘milieubeleid’ niet hetzelfde als in een bedrijf in de zware industrie. Wij zijn geen grote vervuilers, je kan leefgroepen beter vergelijken met grote huizezinnen. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat er geen ruimte is voor verbetering. Vaak vinden we nieuwe ideeën in vakbondspublicaties. Het ACV Puls magazine heeft ons bijvoorbeeld al meermaals geïnspireerd. Op die manier zijn we beginnen werken rond woon-werkverkeer. De fietsvergoeding is iets wat in Ave Regina al erg vroeg geagendeerd en goedgekeurd werd, nog voor die verplicht werd. Er kwam een veilige, overdekte fietsenstalling.

Er zijn ook fietsen ter beschikking van het personeel om interne verplaatsingen of een fietstocht in de buurt met de kinderen of volwassen bewoners te doen.”

Hoe bereiden jullie je voor op het aanbrenge van milieuthema's?

Liesbet: “Maandelijks organiseren we een week vóór de vergaderingen van het Comité PB en de Ondernemingsraad een korte kernvergadering. Daar bekijken we de agendapunten; we bespreken wat we zelf nog kunnen toevoegen en wie dit zal aanbrengen. Op dit moment werken we bijvoorbeeld rond telewerk. Er moeten richtlijnen komen om het ‘deconnecteren’ te bewaken. Maar tegelijk is het een milieuthema, omdat er zo minder verplaatsingen nodig zijn. Net voor de vergadering van het Comité PB toetsen we onze standpunten af bij de collega's van het ABVV. Zo kunnen we samen aan hetzelfde zeel trekken.”

Op welke manier brengen jullie dit soort actiepunten aan in het Comité PB?

Liesbet: “Zowel de werknemersafgevaardigden als de directie zetten milieupunten op de agenda. Zo heeft het hoofd van de technische dienst de aanzet gegeven tot het gebruik van ecologische poetsproducten. Ook bij investeringen wordt de duurzaamheidstoets gedaan. Daarin hebben we dus bijzonder veel geluk in Ave Regina. Wanneer wij een ecologisch punt aanbrengen, dan wordt dat zeker onderzocht. Enkele jaren geleden heeft onze militantenkern bijvoorbeeld de vraag naar bedrijfsfietsen aangebracht. Ons oog was gevallen op een fietsleasingproject dat vanuit de provincie werd georganiseerd. De directie heeft die vraag met veel aandacht verder bekeken. We tekenden in op dit proefproject en gedurende enkele maanden werden fietsen ter beschikking gesteld van het personeel: van elektrische

“In de zorgsector betekent een ‘milieubeleid’ niet hetzelfde als in een bedrijf in de zware industrie.”

Liesbet Serneels

fietsen tot bakfietsen. Dat heeft heel wat collega's ertoe aangezet om zich nadien blijvend met de fiets naar het werk te verplaatsen. Nu is het aan ons om dit project verder vorm te geven. Zo is er recentelijk een werkgroep opgestart om te onderzoeken of bedrijfsfietsen (zoals bij de KU Leuven of Colruyt) of fietsleasing mogelijk zijn, net zoals de bijhorende faciliteiten als douches en lockers.”

Wat staat er verder nog op jullie milieuplaning?

Liesbet: “Enige jaren geleden verkregen we, via het sociaal overleg, energiescans in de huizen van de verschillende leefgroepen. We zijn een grote voorziening met een groot moederhuis en heel wat huizen op verschillende locaties. In elk huis werd een energiescan gedaan, waarna opgelijst werd welke aanpassingen konden worden gedaan om onnodig energieverlies tegen te gaan. Zo werden sommige huizen beter geïsoleerd en werden ook heel wat ramen vernieuwd. Door corona werd voor sommige projecten echter de pauzeknop ingedrukt. Dat zullen we binnenkort zeker opnieuw aanpakken in de overlegorganen. De aanpassingen kunnen overigens heel simpel zijn, bijvoorbeeld het installeren van bewegingsmelders. Het is menselijk om het licht te vergeten uit te schakelen, maar zo verbruik je natuurlijk onnodig energie. Zeker bij onze doelgroepen is het soms moeilijk om daaromtrent een nieuwe attitude aan te leren. Dan is zo'n bewegingsmelder een kleine, handige aanpassing die zowel ecologisch als financieel voordelen oplevert. Er is ook nog onze samenwerking met LICHT Leuven (een

partnerschap tussen de stad Leuven en o.a. de burgercoöperatie Ecopower). Zij zoeken daken van grote gebouwen om zonnepanelen op te installeren. Door zelf alles voor te bereiden en als gesneden koek aan te bieden, moedigen ze bedrijven, scholen, e.a. aan om de overstap naar zonne-energie te maken. Ook dit project is vanuit de militantenkern aangebracht in het Comité PB.”

Heb je goede milieutips voor andere militanten?

Liesbet: “Ik geloof heel erg in de impact die kleine aanpassingen kunnen hebben. Afval sorteren en vermijden, herbruikbare drinkbussen introduceren, het *paperless desk*-principe, het gebruik van brooddozen op uitstap, het schrappen van kartonnen wegwerpbekertjes: daar begint het allemaal mee. Natuurlijk zal dat in grote chemische bedrijven wel anders zijn. Maar ook wij zijn soms gebonden aan enkele noodzakelijkheden. Zo zouden we kunnen besparen op het aantal kilometers dat we met onze busjes afleggen, maar het is net onze bedoeling om bewoners zo mobiel mogelijk actief te laten deelnemen aan de samenleving. Dan zijn onze busjes een noodzakelijk kwaad, al wordt openbaar vervoer natuurlijk ook sterk aangemoedigd. Informeer je goed over duurzame initiatieven en denk logisch na over wat er mogelijk is in jouw onderneming.”

| Fien Vandamme |

Milieukalender overlegorganen

Onderstaande kalender geeft aan wanneer je milieuzaken het best op de agenda van het Comité PB of de Ondernemingsraad kan plaatsen.

MAAND	DEADLINES	TE BEHANDELEN (zwarte tekst geldt voor Comité PB, blauwe tekst geldt voor OR)
Iedere maand		Follow-up vorige vergadering: werden de overeengekomen akkoorden uitgevoerd? Moeten bepaalde punten opnieuw ter discussie komen? Bespreking van het maandverslag van de interne dienst voor preventie en bescherming: de preventieadviseur die de interne dienst voor preventie en bescherming leidt, maakt elke maand een verslag op. Hierin kunnen milieuthema's aan bod komen. Jaarlijks actieplan voor het lopende jaar: stand van zaken.
Januari		Start Jaarlijks Actieplan (JAP)
Februari		Diepgaande discussie over het jaarverslag van de interne en externe dienst voor preventie en bescherming op het werk.
Maart	Vóór 15 maart	Voorstelling van het jaarverslag van de milieucoördinator en het integraal milieujaarverslag (IMJV) . Indien integraal milieujaarverslag (IMJV) bij het IMJV-loket van de Vlaamse overheid vóór 15 maart. Een afschrift van het IMJV wordt bezorgd aan het hoofd van de interne en de externe dienst PB, het Comité PB en de Ondernemingsraad.
	Vóór 1 april	Het jaarverslag van de milieucoördinator wordt vóór 1 april bezorgd aan de werkgever, de OR en het Comité PB.
April		Jaarverslag van de interne en externe dienst PB: ga na of een kopie is overgemaakt aan de effectieve en plaatsvervangende leden van het Comité PB, de Ondernemingsraad en de Vakbondsafvaardiging. Een omstandige toelichting door de werkgever en eventueel de milieucoördinator bij het milieubeleid, het IMJV en het jaarverslag van de milieucoördinator . Als werknemersafgevaardigde heb je de mogelijkheid om bijkomende informatie te vragen.
Mei-juni		Globaal preventieplan: evaluatie op basis van o.a. de verslagen en de toelichting bij het milieubeleid. OR: bespreking van milieuzaken in het kader van de algemene bespreking van de EFI-jaarinformatie.
Juli-augustus		Verderzetting van de evaluatie en bijwerking van het globaal preventieplan (GPP) .
September		Eerste bespreking van mogelijke milieumaatregelen voor het globaal preventieplan (GPP) en het jaarlijks actieplan (JAP). OR: bespreking van de financiële/budgettaire gevolgen van de te overwegen milieumaatregelen.
Oktober	Vóór 1 november	Directie moet het ontwerp van jaarlijks actieplan (JAP) voor volgend jaar voorleggen (eventuele bijsturing van het globaal preventieplan (GPP)).
November		Een eerste discussie over het ontwerp van het jaarlijks actieplan (JAP) voor het komende jaar.
December	Vóór 1 januari	Besluiten van de discussies en definitief advies over het jaarlijks actieplan (JAP) .

Toelichting bij gebruikte termen:

- **Globaal preventieplan (GPP):** een vijfjaarlijks plan over de preventiemaatregelen, met de doelstellingen over het welzijn op het werk (en milieu).
- **Jaarlijks Actieplan (JAP):** de prioritair actiepunten voor één jaar van het GPP.
- **Integraal milieujaarverslag (IMJV):** een verslag dat informatie geeft over de lozingen van stoffen in water en lucht, het energieverbruik, de geproduceerde afvalstoffen, het gebruik van grondwater, ...
- **Jaarverslag milieucoördinator:** geeft toelichting bij de activiteiten van de milieucoördinator, zoals de verstrekte adviezen (en de gevolgen die er wel of niet aan zijn gegeven), de knelpunten in de milieuwetgeving, de contacten met de buurt, ...

Doe inspiratie op in webinar op 24 juni

Wil ook jij syndicaal aan de slag rond milieu, maar zoek je nog inspiratie? Dan nodigt het Intersyndicaal Milieu-Initiatief je van harte uit op een webinar op 24 juni. Deze vindt zowel in de voormiddag als 's avonds plaats. Aan de hand van praktische voorbeelden onderzoeken we hoe de circulaire economie zijn plaats kan krijgen op de syndicale agenda. Voor meer info: fien.vandamme@acv-csc.be.